

BASF spendeerde al meer dan 1 miljard euro aan research plantenbiotechnologie

Chemiereus pompt geld in lucratieve ggo's

BRUSSEL • Meer dan 1 miljard euro spendeerde chemiereus BASF al aan onderzoek naar groene biotechnologie. Na genetisch gemanipuleerde rijst en maïs, heeft de multinational nu ook een ggo-aardappel op het proefveld in Wetteren groeien. Reden: de jacht op het lucratieve patent. 'Het is hen om geld te doen, niet om honger te bestrijden', klinkt het bij Greenpeace.

DOOR KIM VAN DE PERRE EN NATHALIE CARPENTIER

"Men produceert kennis in het belang van private winsten", zo vatte onderzoeker Barbara Van Dyck het ggo-experiment in Wetteren samen in deze krant (*DM 9/6*). De UGent en het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) testen momenteel 27 soorten genetisch gewijzigde aardappelen in open veld op hun resistentie tegen een schimmel die ieder jaar hele oogsten bedreigt. 26 van die lijnen zijn van de universiteit van Wageningen. Maar het is vooral nummer 27 - de Fortuna-aardappel van BASF - die vragen oproept. Hoe raakt een chemieconcern verzeild in een wetenschappelijke proef? "De lijn doet dienst als controle, om te vergelijken", zegt professor Lieve Gheysen van UGent. "De gebruikerscommissie, die bestaat uit landbouworganisaties en telers, vroeg er zelf om. BASF stond al veel verder met hun ggo-testen."

Een unicum is het niet. Bij onderzoek naar groene biotechnologie zijn vaak multinationals betrokken. "In wezen hebben 6 grote spelers uit de chemie, waaronder Monsanto en BASF, de hele markt in handen", zegt Jonas Hulzens van Greenpeace. "Veel van hun schadelijke producten zoals pesticiden worden steeds meer aan banden gelegd, dus werpen ze zich op een nieuwe markt, het biotechonderzoek. Ze zijn op zoek naar een snelle *return on investment* door middel van patenten. Maar het probleem met die octrooien is dat men collectief goed gaat privatiseren en boeren afhankelijk maakt van multinationals."

"Patenten zijn een lucratieve business", vertelt professor Bio-ethiek Sigrid Sterckx. "Iedereen wil wel die ene aardappel die bestand is tegen ziektes. In de VS hebben de multinationals een monopolie op ggo-gewassen en ik merk dat die intentie in Europa ook bestaat."

Klimaatveranderingen

BASF spendeerde het voorbije decennium alvast meer dan 1 miljard euro aan research voor plantenbiotech. Binnen een jaar hoopt het concern, samen met Monsanto, genetisch gemanipuleerde maïs op het grote publiek los te laten. Om een ggo-aardappel op de markt te brengen hebben ze meer dan 50 miljoen euro veel. "Biotechnologie is een interessante markt in volle ontwikkeling", zegt Marnix Peferoen van Cropdesign, een dochterbedrijf van BASF. "Gezien de klimaatveranderingen is er meer nood aan gewassen die resistent zijn tegen droogte. Ggo's kunnen de consumptie van water drastisch terugschroeven. We zouden niet investeren als we die investering niet kunnen recupereren. Ik geloof dat er voor de Fortuna-aardappel al een patentaanvraag loopt. Iedereen heeft het recht zijn eigendom te beschermen."

In Europa gelden strenge regels voor het commercialiseren van ggo-gewassen.

■ Ggo's zijn een lucratieve business: in Nederland wil men de genetisch gemodificeerde aardappelen van de universiteit van Wageningen commercialiseren.

Daarom is een proef in open veld ook zo interessant voor een bedrijf, zegt Philippe Baret, coördinator van het evaluatiecomité van de Bioveiligheidsraad. "Daar speelt het aspect marketing. Als de ggo-variant op open veld is geïntroduceerd kunnen ze zeggen: hieruit blijkt dat het goed werkt. Dan gaan klanten het willen kopen. Dat heeft weinig met onderzoek te maken. Begin 2000 zijn er meerdere veldproeven geweest met ggo-planten van bedrijven in België. Daar zijn amper wetenschappelijke resultaten van gepubliceerd geweest. Dat betekent dat het voor businessdoelinden diende."

Toch gaan onderzoeksinstituten en universiteitsonderzoekers vaak in zee met private bedrijven. Jonas Hulzens spreekt van een "privatisering van landbouwkundig onderzoek". In het verleden sloten het VIB, UGent en BASF al verschillende samenwerkingsakkoorden af over biotechgewassen, zoals een licentieovereenkomst in 2008 over genen die de opbrengst van maïs moesten vergroten. "Onze missie is wetenschappelijk onderzoek omzetten in maatschappelijk nuttige toepassingen", zegt Rudy Dekeyser van het VIB. "En we missen het geld om dat alleen te doen. We hebben de hulp van de privébedrijven nodig. Maar het is niet omdat bedrijven meebetalen dat ze het onderzoek bepalen. De vraag komt altijd van ons."

Bovenop de 10 miljoen euro die het VIB jaarlijks spendeert aan onderzoek naar plantenbiotech, mogen ze rekenen op anderhalf miljoen euro van bedrijven. Voor het maïsproject zou BASF een miljoen euro hebben neergegeld. "Maar in het geval van de veldproef betaalt BASF enkel voor bewaking en verzorging."

Coördinator adviescomité Philippe Baret: 'Groot probleem met transparantie in ggo-dossier'

BRUSSEL • Philippe Baret, coördinator van het evaluatiecomité voor het ggo-aardappelveld keurt de vernietiging ervan af, maar begrijpt enkele argumenten van de actievoerders wel. Een ggo-debat ten gronde ontbreekt. 'Ik ben gechoqueerd door het ontslag van Barbara Van Dyck. Alsof de actievoerders fout zijn en de anderen goed. Er was een groot probleem met transparantie in dit dossier.'

De veldproef moest vooraf groen licht krijgen van de Belgische bioveiligheidsraad. Die gaf een voorwaardelijk positief advies, maar drie leden stemden tegen. Een van hen was Baret die als coördinator van de evaluatie de zaak het grondigst bestudeerd heeft. Zijn mening is vandaag niet veranderd. Hij had vooral een probleem met het dossier van één ggo-aardappelsoort die afkomstig was van BASF Plant Science, een commercieel bedrijf dat erg nauw samenwerkt met het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). Die laatste diende met de UGent het dossier in voor de 26 andere soorten.

"Voor zo'n ggo-veld moet de aanvrager een wetenschappelijk dossier indienen dat de afwezigheid of beperking van risico's aantoonde. Het VIB-dossier was compleet en bevatte veel informatie. Het BASF-dossier was slecht: ontzettend kort

en onvolledig." De bioveiligheidsraad moest een risico inschatten maar een deel van de nodige informatie om zich op te baseren zelf afleiden, vat Baret het samen. "Zo wilde BASF niet zeggen over welke aardappelvariëteit het ging vanwege een confidentialiteitscontract. Maar om het risico op 'verspreiding' van genen in het milieu in te schatten moet je weten of de ggo-plant bloeit, zaden maakt, enzovoort. Afhankelijk daarvan is het risico groter of kleiner. Daarvoor moet je de variëteit kennen."

Baret: "Het kwam erop neer dat BASF zei: wij weten dat alles in orde is, u moet ons maar vertrouwen. Zo werkt het toch niet. Je laat een capabele student die zegt

PHILIPPE BARET (COÖRDINATOR ADVIESCOMITÉ):

Je laat een capabele student die zegt dat hij de stof kent maar het niet wil neerschrijven toch ook niet slagen voor een examen? Zo stelde BASF zich wel op

dat hij de stof kent, maar het niet wil neerschrijven toch ook niet slagen voor een examen? Ik zeg niet dat er een groot risico was, het veiligheidsrisico is beperkt. Dat konden we afleiden uit onze kennis over aardappelen en uit het VIB-dossier, de risico's zijn vergelijkbaar. Maar ze toonden wel weinig goede wil. Ze speelden met het systeem. Ook voor de minimale afstand tot de dichtstbijzijnde wilde soorten speelden ze een strategisch spel. Omdat het risico erg klein was, werd door de meerderheid beslist een goedkeuring te geven maar met een rist voorwaarden, iets wat hoogst uitzonderlijk is. Het is alsof je een werkgever zegt: ik geef de student zijn diploma maar als u hem aanwerft moet u eerst nog van alles verifiëren."

De voorzitter van het evaluatiecomité professor Dirk Reheul van de UGent wil over de discussie zelf weinig kwijt. "Het was vreemd dat ze de variëteit niet wilden geven, maar daarom zijn we uitgegaan van het worstcasescenario. Dan nog blijft het risico erg minimaal." Reheul is de heisa zelf moe. "De dag nadat wij ons advies hebben uitgebracht, zei het VIB dat ons advies positief was zonder meer terwijl het volgens Greenpeace een verdeeld advies was. Ik heb het VIB gebeld om te vragen waarom ze dat deden. Ik vond dat vreemd, maar een antwoord heb ik niet gekregen." (NC)

Wensenlijst van Brits kankerpatiëntje houdt wereld in de ban

BRUSSEL • Om zo veel mogelijk uit haar laatste weken te halen, begon de 15-jarige Alice Pyne uit het Britse Ulverston, die lijdt aan een ongeneeslijke vorm van kanker, een blog waarop ze al haar wensen oplijst. Haar verhaal raakte een gevoelige snaar, en duizenden mensen zijn nu al bereid om koste wat kost haar dromen werkelijkheid te laten worden.

"De meesten van jullie weten dat mijn scan in Alder Hay niet zo goed was en dat de kanker zich verspreidt over mijn hele lichaam. Het is klote, want er is zo veel dat ik nog wil doen", schrijft het Britse meisje op haar blog. "Ik denk dat mijn kanker gemaakt is van *strong stuff*. Dat is moeilijk, omdat ik weet dat ik zelf alles gegeven heb en ik ben zelf ook sterken vastberaden."

Wat begon als een klein blogje om vrienden en familie op de hoogte te houden van haar

toestand, is op minder dan een week tijd uitgegroeid tot een wereldwijd gelezen webpagina. Op Twitter schopte haar verhaal het tot *trending topic* en van over de hele wereld stromen steunbetuigingen toe. Zelfs de Britse premier Cameron verklaarde al zijn steun aan het meisje.

De bal ging aan het rollen toen de lokale volksvertegenwoordiger van het meisje de zaak woensdag voor het voetlicht bracht tijdens het vragenuurtje in het Britse parlement. "Na vier jaar verliest Alice Pyne haar gevecht tegen kanker. Bovendien haar wensenlijst staat de vraag om zo veel mogelijk mensen beenmergdonor te maken." Hij vroeg de premier dan ook om extra aandacht te besteden aan de problematiek. Cameron antwoordde meteen dat "hij dat zeker zou doen".

Prompt reageerden ook duizenden andere, gewone, mensen die willen helpen de wensen van Alices *bucket list* zo veel mogelijk in vervulling te laten gaan. Een privécinema-

Op Twitter schopte Alice Pynes verhaal het tot 'trending topic' en van over de hele wereld stromen steunbetuigingen toe

voorstelling voor haar en haar vriendinnen, een mooie foto van zichzelf en haar hond Mabel. Die laatste inschrijven in een labradorwedstrijd. Zwemmen met haaien. Een purperen iPad. Wie de lijst overloopt ziet vooral wensen van een typisch 15-jarige. De meeste zijn ook haalbaar. Maar een aantal wensen van haar lijst zijn niet te vervullen, schrijft ze. Zo zal ze nooit naar Kenia kunnen, of dolfijnentrainer worden.

Ook wilde ze graag Take That ontmoeten. Die wens gaat alvast wel in vervulling, schrijft ze jubelend op haar blog. "Nu het megaopwindende nieuws. Ik ontmoet dit weekend Take That, kan je het geloven? Ik kijk er zo naar uit en ik kan niet wachten, hopelijk word ik niet ziek of zo." Ze stuurde haar moeder alvast naar de stad om nieuwe kleren. "Ik heb de laatste jaren vooral in pyjama's geleefd."

Ook voor de rest van haar wensenlijst ziet het er goed uit. Amper drie dagen na haar eerste lijst postte ze dat ze de meeste wensen

waarschijnlijk in vervulling zullen gaan. Ze belooft haar lezers up-to-date te houden. Geld wil het meisje niet, zegt ze, al geven veel van de lezers van haar blog in de commentaren aan dat ze ook financieel willen bijspringen. De 15-jarige suggereerde dan maar om haar zusje te sponsoren, die meedoet aan een stratenloop en de opbrengst aan een kankerfonds schenkt. Na amper een dag stond de teller al op 10.000 pond, zo'n 11.200 euro.

Het idee van een *bucket list* haalde Alice van de gelijknamige film. Jack Nicholson en Morgan Freeman spelen daarin twee ongeneeslijk zieke mannen, die besluiten op een roadtrip te gaan en alles te doen wat nog op hun todolijst staat. Voor ze het bijtje erbij neerleggen. In hun eigen taal: "Before they kick the bucket."

Alice Pynes blog: alicepyne.blogspot.com

Wilt u zelf beenmergdonor worden? Surf dan naar www.mdpp.be

(NVD)